

De dichteres begint daarin zelf over de eenvoudigheid van haar poëzie en dan zegt ze merkwaardige dingen, die de quaestie naar mijn meening volkomen beslissen. Haar eenvoud, aldus vertelt ze, kreeg haar poëzie eerst „na veel hervallen en herzeggen“. Want „eenvoud ontstaat uit nood: nood aan klaarte en orde. Eenvoud is geen fotografie van het eenvoudig gemoed; eenvoud is reactie tegen de wanorde en stuurlaasheid, die het leven in ons brengt. Eenvoud kan alleen dan gevonden worden, als er is eerbied voor het wezen der poëzie, dat klank en hooge trilling in woorden wil dienstbaar maken aan gedachte en droom; als er is drift van verlangen naar stevigheid, wanneer de gedachten onvast en wankel zijn geworden; als er is een moeite doen, om uit het ingewikkelde los te komen en het woord zoo te kiezen, dat het de gedachte draagt met de volle kracht van zijn beteekenis. Eenvoud eindelijk is het neimwee om uit de wanhopige veelzijdigheid te komen tot de harmonie, tot daar, waar onze taal met z'n duizenden facetten herleid is tot drie woordekes: zoo is het.“

Ik weet niet, of het nu nog noodig is u te zeggen, dat die critici ongelijk hebben, die in de eenvoudige verzen van Alice Nahon geen kunst zien. Mij dunkt dat uit deze woorden blijkt, hoe de eenvoud juist is de kristallisatie van Alice Nahons kunstenaarschap.

Wat ik aldus aan nieuwe gegevens u mededeelen kon, moge dienen ter aanvulling van wat ik indertijd schreef in m'n boekje „Alice Nahon en haar gedichten“ en in verschillende persartikelen. Juist omdat er iets aan te vullen was, heb ik de gelegenheid, die deze gedenktag bood om nog eens over Alice Nahon en haar werk te spreken, aangegrepen.

En dan besluit ik met nog een enkel woord te zeggen over het Gedenkschrift, dat komen gaat. Ik heb er trouwens al een en ander van vermeld.

Dat Gedenkschrift zal zijn een boek met opstellen over Alice Nahon en haar geschriften, door Marnix Gijsen, Luc. Indestege, Frans Smits, Urbain van Voorde, Gerard Walschap en Lode Zielens, de toonaangevenden dus onder de jongere Vlaamsche dichters. Ze hebben allen een artikel bijgedragen. Urbain van Voorde schrijft over „de poëzie van Alice Nahon“, Frans Smits en Luc. Indestege geven „Herinneringen“. Gerard Walschap gedenkt de dichteres in een „In Memoriam“, Lode Zielens vertelt van „de laatste dagen“ en Marnix Gijsen heeft afgestaan zijn „Toespraak bij het graf“.

Het vers „Nachtdeun“ uit „Vondelingskens“, dat door Jef van Hoof in muzikale compositie is gebracht, wordt in facsimilé in het boek opgenomen.

Voorts brengt het portretten, voor een deel onbekende, van de dichteres, en foto's van haar huis te Cantecroix, in het geheel 15.

Afgedrukt wordt de volledige tekst van de lezing over „Mijn Dichten“, waaruit ik citeerde.

En eindelijk bevat de bundel eenige, nog niet gepubliceerde gedichten, in Alice's eigen handschrift gesteld.

Een van deze gedichten moge ik voorlezen omdat het zeer opmerkelijk is.

't Is het vers „Magnolia“, immers den tulpenboom, die in de lente bloeit:

Magnolia

Dit is de tak met de bloem alleen.
De andere boomen gaan al moe
en zwaar van loof naar de aarde toe.

Dit is de tak die ten hemel biedt
in zuivere kelken van albast
de witte wijn uit den donkeren bast.
Zóó teerheid, die uit droefnis wast.

Hoe zal ik noobler gedenken u,
u, teere ziel, sterk maar sereen,
dan bij deze mystieke brank:
de tak met de bloem alleen!

Dit is de devote magnolia
Voorzichtig in uw handen geleid.
Van koninklijke tulpeboom
de prinselijke teederheid.

Ik noemde dit vers opmerkelijk.

Want de tak, zonder den toof van groenend blad, ze is beeld van het leven der dichteres: vreugdeloos, arm.

Maar die tak biedt ten hemel, in zuivere kelken, den witten wijn uit den donkeren bast! Dat is beeld van haar zielgesteldheid, van het gelouterd zijn door droefenis.

Tak met bloem alleen, dat wil zeggen: leven zonder fleur, maar desondanks toch gevend een rijken bloei — 't is de schuchtere bekentenis, dat de weg naar de hemelvaart der poëzie toch door de dichteres in de verte is gezien.

De uitgave van dit Gedenkschrift, die voor Nederland wordt bezorgd door de firma A. W. Sijthoff te Leiden, geschiedt ten bate van een fonds tot het plaatsen van een monument op het graf van de dichteres, welk fonds door een comité van Zuid- en Noord-Nederlandsche vrienden is gevormd.

Wie dus dit boek koopt verkrijgt zijn inzicht in het wezen en werken van Alice Nahon, maar draagt tegelijk bij tot een bescheiden hulde aan de nagedachtenis van een kunstenaar, die, gelijk Marnix Gijsen het uitsprak bij haar graf: „liefderijk was in haar verzen voor de geteekenden, de schuwen, de vernederden, de eenzamen dezer aarde, die haar woord met evenzooveel liefde en dankbaarheid hebben aanhoord.“

C. T.

De „ziel“ (of de „geest“) als substantie.

II.

Wanneer wij nagaan wat de Schrift omtrent het bestaan van de ziel of den geest als zelfstandigheid leert, dan moeten wij wel op een tweetal punten letten.

In de eerste plaats op het feit dat het woord „ziel“ in den Bijbel herhaaldelijk voorkomt in de beteekenis van „leven“. Soms kan het woord ook eenvoudig door het persoonlijk voornaamwoord worden vervangen. Zoo is bijvoorbeeld ook geschied in Jeremia 51:14. Zoo zou ook geschieden kunnen in Gen. 16:48; Deut. 10:22; in 1 Kron. 5:21; in Hand. 2:41 en op verschillende andere plaatsen. Hiermede willen wij niet zeggen dat het gewenscht is deze vervanging in te voeren, maar wij willen slechts wijzen op het feit dat ook in dien zin het woord „ziel“ zeer veel malen in de Schrift wordt gebruikt.

Het is goed en verdienstelijk dat door de door ons besproken werken op die verschijnselen de aandacht is gevestigd. Immers, er bestaat inderdaad een gevaar — een gevaar waartegen vooral

mensen om hem te hooren. Dikwijls gebeurde het, dat de kaarsen niet helder meer konden branden door gebrek aan frische lucht. Uit vrees, dat de lichten zouden uitgaan, eindigde hij dan den dienst vroeger dan gewoonlijk.

De tweede illustratie is die van het kerkje te Waterbeach, Spurgeons eerste standplaats. Vervolgens van de New-Parkstreet-chapel, zijn eerste kerkgebouw in Londen, dat met zijn mooien gevel en zijn twee verdiepingen sterk afsteekt tegen de lage boerenwoning.

Deel II geeft op bladzij 32 de afbeelding: „Spurgeon predikende in Exeter Hall“. Een monumentaal gebouw, waarin een geweldige menschenmassa onder ademlooze stilte luistert naar dien éénen man, dáár op het platform.

Bladzijde 240 biedt een illustratie „De „Tabernacle“ van binnen“. In onderscheiding van de foto, welke Adama van Schellema in zijn boek over Spurgeon opneemt, den Tabernakel voorstellend van boven tot beneden opgepropt met menschen, is deze hier geheel ledig, zoodat de kolossale afmetingen van het gebouw sterker uitkomen. Van de boerenwoning tot den Tabernakel, ziedaar de wondervolle weg langs welken Spurgeon door den Heere is geleid.

De Baptisten-gemeente te Londen telde in 1858 1500 leden. De schare van menschen, die van alle zijden Zondag aan Zondag toestroomde, was zóó groot, dat er evenveel teleurgesteld moesten

de heer Janse waarschuwt, om op mystieke wijze in een vals dualisme met de eigen ziel te gaan sullen.

Maar in de tweede plaats zegt de Schrift toch naar wij meenen ontegenzeggelijk meer van de ziel. Hetzij van de ziel, hetzij van den geest, moet toch gelden dat er na den dood een zelfstandig voortbestaan door de Schrift wordt geleerd. Immers, de geloovigen zijn na hun dood in de heerlijkheid. Dit zijn-in-de-heerlijkheid geldt niet van hun lichaam; dat ligt in het graf. Jezus zegt dan ook tot den moordenaar aan het kruis: „Heden zult gij met mij in het paradijs zijn“. (Luc. 23:43). Jezus zegt dat Abraham, Isaäk en Jacob leven: „Ik ben de God Abrahams en de God Isaäks en de God Jacobs. God is niet een God der dooden maar der levenden“ (Mattheüs 22:32). Ofschoon hun lichamen in het graf liggen, leven zij toch in den hemel. Deze gezaligden in den hemel hebben een herinnering aan hetgeen op aarde is (Luc. 16:27-31). (Wel moeten wij met teksten uit de gelijkenissen uiterst voorzichtig zijn, omdat men ze zoo gemakkelijk op een verkeerd punt toepast, maar het schijnt ons toch niet te gewaagd om in ieder geval hier deze conclusie te trekken. Vergelijk Bavinck, Geref. Dogmatiek Dl. IV blz. 708.) Paulus wenscht ontbonden te zijn met Christus te wezen (voor ontbonden worden gebruikt Paulus hier een woord dat ook gebruikt wordt in Luc. 12:36. Daar is het bij ons vertaald door wederkomen van de bruiloft —; het woord beteekent oorspronkelijk dan ook „losmaken“ wat geknoopt was. In II Tim. 4:6 wordt het van dit werkwoord afgeleide zelfstandige naamwoord ook gebruikt voor den dood. De gedachte van het „losknoopen“ ligt in het „ontbonden worden“ dus opgesloten.)

Wij lezen dat de zielen onder het altaar roepen om wraak over het vergoten bloed.

Bovendien wordt er in de Schrift ook gesproken over hetgeen de gezaligden in den hemel doen. Bavinck zegt daarvan in zijn Dogmatiek het volgende:

„Indien nu de zielen in eenigen vorm van ruimte en tijd bestaan, kunnen zij ook niet zonder alle werkzaamheid gedacht worden. Wel zegt Jezus, dat in den nacht des doods niemand werken kan, Joh. 9:4, en wordt de hemelsche zaligheid dikwerf in de Schrift als een rusten voorgesteld, Hebr. 4:9, Op. 14:13. Maar evenmin als het met elkander strijdt, dat God rust van Zijn schepingswerk, Gen. 2:2, en toch altijd werkt, Joh. 5:17, of dat Christus zijn werk op aarde had volbracht, Joh. 17:4, en toch in den hemel plaats voor de zijnen bereidt, Joh. 14:3; evenmin sluit het een het ander uit, dat de geloovigen rusten van hun werken en toch God dienen in Zijn tempel. Hun werk op aarde is af, maar daarom hebben zij in den hemel nog wel andere werken te doen. De Schrift leert dit duidelijk. Die in den Heere ontslapen zijn, zijn bij Jezus, Phil. 1:23, staan voor den troon Gods en van het Lam, Op. 7:9, 15, roepen en bidden, loven en dienen, Op. 6:10, 7:10, 15, 22:17. Trouwens, als zij bewustheid hebben en God, Christus, de engelen, elkander kennen, dan oefenen zij daarmede vanzelf werkzaamheden uit van verstand en van wil, nemen toe in kennis en worden bevestigd in liefde.“ (Bavinck, Geref. Dogmatiek, Dl. IV blz. 710.)

In overeenstemming met deze getuigenissen der Schrift is de inhoud van de Nederlandsche Geloofsbelijdenissen. In art. 37 van de Nederlandsche Geloofsbelijdenis heet het: „Want al degenen, die gestorven zullen wezen, zullen uit de aarde verrijzen, de zielen te zamen gevoegd en vereenigd zijnde met haar eigen lichaam, in hetwelk zij zullen geleefd hebben.“

terugkeeren als er zich in de kerk bevonden. Het zieleheil van de groote massa, die geheel onbereikbaar bleef, woog Spurgeon zóó zwaar op het hart, dat hij aan zijn kerkeraad voorstelde of een grootere kerk te bouwen, of hem toe te staan, dat hij zijn leeraarsambt neerlegde om evangelist te worden op de weide-velden.

De groote toeloop tot Spurgeons prediking is voor een goed deel te verklaren uit den geestelijken dooden staat van de Engelsche kerk. Hij was de man van Gods raad, die verscheen op 's Heeren tijd, om den grooten kerkennood van Londen openbaar te doen worden. Het getal kerkgebouwen was volstrekt niet in evenredigheid met de steeds aangroeiende bevolking. De oude city was rijk voorzien aan... niet meer bezochte kathedralen. Spurgeons hart en oog waren gericht op de wegdolende massa. Hij worstelde in het gebed met God, om zielen voor den Heere te winnen. Dat nu was het heerlijk doel der stichting van den Tabernakel. De felle hoon en spot, die hij om zijn grootsch plan (de vijanden noemden het een „monsterplan“) had te verduren, schrikten hem niet af. Veel eer werd hij daardoor des te meer aangespoord tot het gebed, om een „groot bedehuis voor zijn gemeente en voor zijn gehoor“ te verkrijgen. Vast was hij er van verzekerd, dat God deze smeeking zou verhooren.

Op wondervolle wijze is dit geschied.

De vele vergaderingen met de manslidmaten

Hier is e

duidelijk.
Even dui
dat „de zi
(Christus, h
Ook hier is
dan op die
men zich h
Luc. 16:22

Terloops
eerder zeld
in den ten
roeds herh
Grosheide
niet uitve
aan den
„pneuma“
lerwijl „ps
met den d
in 1 Cor.
slechts de
ontvangt v

Ten slotte
dat door d
logen steen
beschouwd
gaande re
wijzen wij
die zich ov
plaats dru
Bavinck:

„In zeker
tisch, n.l.
een enkele
substan
lijnrecht te
en tegenor
zijde. Tegen
is naar zij
maar het
weg van
en heeft r
verfinde
voortgebr
hersens, z
de urine
dat tegen
geleden w
heeft ze l
zag verlor
werden, o
uit verbin
klaren, w
deskundig
is tot de
sche leve
karakter
chologie

Verder
schreef i
omtrent C
„Terech
opmerka
dat dit e
zijn uitleg
het de gr
en psych

Het lee
het oor
lijke ziel
met het
lichaam
God is
maar toe
vloei; d
maar uit

der kerk
sen, dede
en den ij
lang niet
kerkbouw

„De ke
„is ontwa
dat God
beweging
beeld is
voortgega
spoedig z
den bouw
als een z
van het
Koninkrij
deze we
hoeven
en het h
hij, dat
van het

„Hoe l
dat het
en dan z
meer ge
ontvan
bouw d
tien and
kwikt —
Te du

POPULAIR-WETEN- SCHAPPELIJKE SCHETSEN

De Spurgeon-Herdenking.

VI.

Spurgeons Tabernakel I.

De geschiedenis van Spurgeon als Evangelieprediker wordt in de biographie door zijn weduwe vervaardigd, 1) zichtbaar voorgesteld door de illustraties van de gebouwen, waarin deze groote drager der Kruisbanier in verloop van tijd is opgetreden.

Deel I, bladz. 272, geeft te zien de boerenwoning, waar Spurgeon voor het eerst gepreekt heeft. In een laag gezolderd vertrek hield hij voor eenige eenvoudige boerenarbeiders met hun vrouwen zijn eerste predikatie. Ofschoon hij daarbij niet in het midden van een volzin was blijven steken en het hem niet aan denkbeelden had ontbroken, was hij toch blijde op een goede manier te kunnen eindigen. Weldra kwamen er, als hij in de omliggende dorpen optrad, steeds meer

1) Het leven van C. H. Spurgeon. Naar bescheiden uit zijn Dagboek, Aanteekeningen en Brieven, samengesteld door zijn weduwe, 4 deelen. Vertaald door Elisabeth Freystadt.